

JAPONISME EN ART NOUVEAU

Tweehonderdjarig jubileum
van de kristalfabriek
Val Saint-Lambert

17.04 > 27.09.26
Grand Curtius, Luik

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Het Grand Curtius viert het 200-jarig bestaan van de Cristalleries du Val Saint-Lambert	4
Japonisme en art nouveau, de tentoonstelling in het Grand Curtius	9
Partners van de tentoonstelling en de viering van het tweehonderdjarig jubileum	10
De glascollectie van het Grand Curtius	11
Het Grand Curtius	13
Organisatie	13
Publicaties	14
Evenementenkalender	15
Praktische informatie	19
Contact	19

De permanente glascollectie van het Grand Curtius omvat tienduizenden stukken die de geschiedenis van dit betoverende materiaal vanaf de oudheid tot op de dag van vandaag in kaart brengen.

De aankoop door de stad Luik in 1952 van de prestigieuze collectie van Armand Baar zorgde voor een aanzienlijke verrijking van de glascollectie, en in de jaren daarna werden er nog steeds diverse werken toegevoegd, met name afkomstig uit Val Saint-Lambert en van hedendaagse Europese glasblazerijen. Het Glasmuseum, opgericht in 1959, illustreert de geschiedenis van dit materiaal tot in de 20e eeuw, met name de geschiedenis van de Cristalleries du Val Saint-Lambert sinds hun oprichting in 1826. Verschillende meesterwerken van de fabriek zijn nu in het museum bijeengebracht, zoals de monumentale Vase des Neuf Provinces (1894), art-nouveaureaties van Léon Ledru, de 'reusachtige' vaas van de gebroeders Muller (1906-1908) en het beeldhouwwerk 'Les trompettes de Jéricho' (1972) van de Amerikaan Harvey K. Littleton, grondlegger van de 'Studio Glass'-beweging. Een belangrijk onderdeel van de collectie wordt gevormd door de periodes van de art nouveau (Philippe Wolfers met de vaas

'Crépuscule' (1901), Emile Gallé, de gebroeders Daum, de Cristalleries Le-gras, Karl Koepping...), de art deco (René Lalique, Charles Graffart, de glasfabrieken van Scailmont en Boom...) en de jaren 1950 (Italiaans, Scandinavisch, Duits en Oostenrijks design) bieden een rijk en gevarieerd overzicht van de artistieke glasproductie van de 20e eeuw.

Vandaag viert het Grand Curtius met de tentoonstelling Japonisme en Art Nouveau het tweehonderdjarig bestaan van de Cristalleries du Val Saint-Lambert (1826-2026) en, meer in het bijzonder, de gouden eeuw ervan (van 1880 tot 1914).

Deze tentoonstelling wordt georganiseerd in samenwerking met talrijke partners die, door het uitlenen van werken, hun steun en het opzetten van tentoonstellingen en evenementen, dit tweehonderdjarig jubileum eveneens vieren.

Grafische compositie op basis van 3 ontwerpen van Léon Ledru: Vaas „U Esthétique”, uraniumkristal met aurore-laag, geblazen, versierd met geslepen gebogen groeven, ca. 1900. – Schaal, uraniumkristal met blauwe laag, geblazen, versierd met geslepen lineaire en geometrische motieven, 1897-1900 - Vaas "Modèle à décor linéaire", uraniumkristal met aurora-dubbele laag, geblazen, versierd met een geslepen lineair motief, 1897-1908. Grand Curtius, Afdeling Glas © Stad Luik.

DE GROTE CURTIUS VIERT HET 200-JARIG BESTAAN VAN DE KRISTALFABRIEKEN VAN VAL SAINT-LAMBERT

Van 17 april tot 27 september 2026 organiseert het Grand Curtius de tentoonstelling "Japonisme en Art Nouveau", die plaatsvindt in het kader van de tweehonderdste verjaardag van de Cristalleries du Val Saint-Lambert (1826-2026).

Een Belgisch industrieel en artistiek juweeltje vieren

In het voorjaar van 1826 stookte de fabriek van Val Saint-Lambert haar eerste oven op: dit was het begin van een groot menselijk, commercieel, technisch en artistiek avontuur dat zijn hoogtepunt zou bereiken tijdens de Belle Époque. Door de historische ontwikkeling en de hoogtepunten van de kristalfabriek te volgen, krijgen we inzicht in zowel de vooraanstaande plaats die ze inneemt in de industriële en artistieke geschiedenis van België als haar kracht als collectieve identiteit. In deze context heeft het Grand Curtius in Luik de handen ineengeslagen met andere musea en wetenschappelijke instellingen om een evenement rond het "Tweehonderdjarig bestaan van Val Saint-Lambert" te organiseren. Dit evenement vindt plaats op verschillende locaties en bestaat onder meer uit tentoonstellingen die de bezoeker in staat stellen de geschiedenis en de artistieke productie van deze beroemde fabriek te (her)ontdekken.

De zogenaamde Amerikaanse rijke slijpstijl

Hubert Fouarge wordt meester-glasblazer en gaat vanaf 1883 aan de slag bij de kristalfabriek Val Saint-Lambert in Seraing. Daar geeft hij leiding aan de slijpwerkplaatsen en brengt hij vernieuwing en verfijning in de kristalcreaties. Zijn stijl onderscheidt zich door de precisie van de vormen en de rijkdom van de versieringen.

De komst van carborundumwielen (siliciumcarbide) in de slijpwerkplaatsen vervangt die van ijzer of steengoed. Dit nieuwe Amerikaanse schuurmiddel maakt het verwijderen van materiaal tijdens het slijpen veel gemakkelijker. De zogenaamde "Amerikaanse" diepe slijptechniek is geboren.

Rond 1894 schafte Georges Deprez een carborundum-slijpsteen aan om in te haken op de 'brilliant cut'-trend uit de Verenigde Staten: op het oude continent wordt dit weelderige decor de zogenaamde 'Amerikaanse' rijke slijpvorm genoemd. De fijne, diepe groeven bedekken het hele stuk en creëren een dicht en complex geslepen netwerk van stervormige motieven, waardoor het kristal prachtig schittert. De meester op dit gebied is de slijper Hubert Fouarge. De populariteit van deze schitterende stukken komt tot uiting in de catalogi van het begin van de 20e eeuw.

Het stuk illustreert een specifieke slijpvorm, gekenmerkt door zeer diepe kruisingen en brede, afgeschuinde facetten. Deze serie, bekend om haar complexiteit en uitzonderlijke kwaliteit, weerspiegelt de technische uitmuntendheid van de Luikse kristalfabrieken. De serie, die waarschijnlijk "Moskou" werd genoemd naar het hof van de tsaren, belangrijke klanten uit die tijd, combineert decoratieve verfijning met technisch vakmanschap, waarbij elk detail de schittering van het kristal accentueert. De harmonieuze opstelling van de motieven en de precisie van de schuine randen getuigen van het vakmanschap van de meester-slijpers. Het stuk illustreert ook de invloed van de aristocratische klantenkring op de luxe creaties.

"Moskou"-beker, geblazen kleurloos kristal, rijkelijk geslepen decor, circa 1908, Grand Curtius, Afdeling Glas © Stad Luik.

Le Val Saint-Lambert – een korte geschiedenis tot vandaag

In het begin van de 13e eeuw vertrouwde prins-bisschop Hugues de Pierpont een uitgestrekt terrein in Seraing toe aan de cisterciënzer monniken, waar zij een abdij stichtten. De monniken gaven het terrein een grondige make-over, legden waterlopen aan, wonnen steenkool en bouwden een zelfvoorzienend kloostercomplex. Na de Franse Revolutie worden de religieuze ordes opgeheven en wordt de abdij in 1797 verkocht, waarna ze kortstondig wordt omgebouwd tot een spinnerij.

In december 1825 kopen François Kemlin en Auguste Lelièvre (respectievelijk chemicus en kaderlid bij de voormalige Cristallerie de Vonêche in de provincie Namen) het domein om er een kristalfabriek op te richten. De eerste oven werd in 1826 aangestoken, wat het begin van Val Saint-Lambert markeerde. Dankzij een gunstige geografische ligging (toegang tot grondstoffen en geschoolde arbeidskrachten) groeide de productie snel. Vanaf de jaren 1830 schakelde het bedrijf over op de kolenoven en mechaniseerde het de slijpwerkzaamheden. Rondom de fabriek ontstaat een arbeiderswijk, symbool van het paternalisme dat gepaard ging met de industriële revolutie. Gestuurd door de Société Générale verwerft de kristalfabriek internationale bekendheid dankzij haar

technische innovaties en haar aanwezigheid op industriële tentoonstellingen.

Vanaf de jaren 1850 neemt de activiteit sterk toe. Het bedrijf voert ook baanbrekende sociale maatregelen in voor zijn arbeiders. Onder leiding van Jules Deprez vanaf 1863 maakt Val Saint-Lambert een grote expansie door, moderniseert het zijn werkplaatsen en ontwikkelt het een uitgebreid commercieel netwerk.

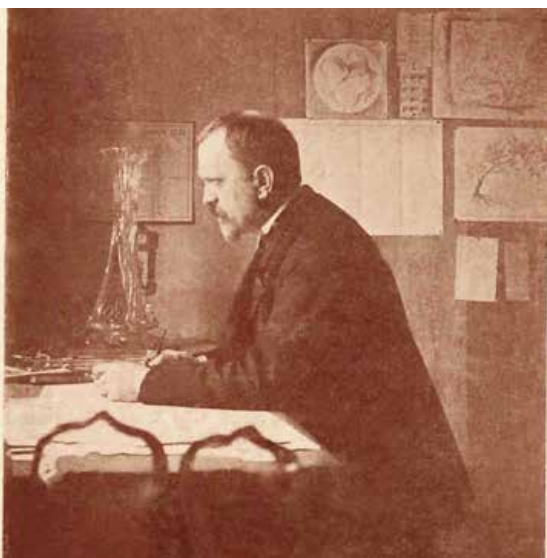
In 1879 wordt de Cristallerie zelfstandig onder de naam Société des Cristalleries du Val Saint-Lambert. Het einde van de 19e eeuw markeert het hoogtepunt: gedragen door ontwerpers als Camille Renard en Léon Ledru bereikt het een uitzonderlijk artistiek en industrieel niveau.

Na de Eerste Wereldoorlog, gevolgd door de beurscrash van 1929 en de Tweede Wereldoorlog, vertraagt de activiteit. De crises van de jaren 1970 verzwakken het bedrijf nog verder. Vandaag de dag behoudt de site zijn historische en culturele erfgoed. De ambachtelijke activiteit van de fabriek blijft bestaan met gespecialiseerde creaties en een opleiding voor jonge glasblazers. Geworteld in zijn prestigieuze verleden blijft Val Saint-Lambert een belangrijke plek voor industriële herinnering en creativiteit.

Remacle Leloup, gezicht op de abdij van Val Saint-Lambert, gravure, 1730-1740, © D.R.

Léon Ledru en het naturalisme

Léon Ledru (1855-1926) was een vooraanstaand ontwerper bij Val Saint-Lambert. Hij trad in 1888 in dienst en werd in 1897 hoofd van de ontwerpafdeling, een functie die hij 28 jaar lang bekleedde. Als ontwerper van traditionele modellen en originele stukken stuurde hij de artistieke koers van Val Saint-Lambert in de richting van de art nouveau, waarbij hij naturalistische en avant-gardistische invloeden afwisselde. Net als veel andere kunstenaars uit de Belle Époque was hij geïnteresseerd in de plantkunde, zowel vanuit wetenschappelijk als esthetisch oogpunt, en ontwikkelde hij naturalistische decoraties voor etsen met fluorwaterstofzuur op kleurloos kristal met een gekleurde achtergrond.

Ledru vestigde zich in Luik en nam actief deel aan het lokale culturele leven. Hij onderhield een netwerk van vriendschappen en samenwerkingen met kunstenaars en architecten zoals Armand Rassenfosse, Gustave Serrurier-Bovy, Victor Horta en Philippe Wolfers. Deze relaties verrijkten zijn creativiteit en brachten hem ertoe de vervaardiging van kristallen voor architecturale of edelsmeedprojecten te coördineren. Zo worden in Le Val vazen met natuurlijke motieven of artistieke stukken vervaardigd om in monturen van Wolfers te worden ingelegd, zoals tijdens de Wereldtentoonstelling van Brussel in 1897.

Om aan de vraag van de klanten te voldoen, ontwikkelt de Cristallerie een gevarieerde productie die alledaagse artikelen combineert met meer originele stukken en biedt ze dezelfde decoraties aan op verschillende vormen en kleuren kristal, wat de diversiteit en de toegankelijkheid van de productie van Val Saint-Lambert verrijkt.

Van 1880 tot 1914 – de gouden eeuw van de glasfabriek

Van de jaren 1880 tot aan de Eerste Wereldoorlog profileert Val Saint-Lambert zich als een wereldwijd toonaangevend bedrijf: er werken ongeveer 5000 mensen, de machines zijn state-of-the-art, er zijn overal verkooppunten en de deelname aan internationale tentoonstellingen (waaronder Antwerpen in 1894, Brussel in 1897 en Turijn in 1902) op.

Japonisme en Art Nouveau

De ontdekking van de kunst uit het Verre Oosten, de organisatie van wereldtentoonstellingen en de aanwezigheid van winkels gewijd aan oosterse of oosters geïnspireerde kunst bevorderden vanaf de jaren 1880 de vervaardiging van artikelen met een vernieuwende esthetiek, gekenmerkt door de Japanse kunst. Deze hyalietvazen (naar een oopaal-soort), meestal van zwart glas, zijn voorzien van een verguld decor dat met verf is geaccentueerd en vertonen Japanse motieven (geisha's, landschappen).

Hyalite-vaas, ondoorzichtig geblazen zwart glas, landschapsdecor in goud geschilderd met geëmailleerde eend, ca. 1880, Grand Curtius, Afdeling Glas © Stad Luik.

Linksboven: Anoniem, fotoportret van Léon Ledru in „Journal de Liège“, zonder datum © D.R.

De originaliteit van de art-nouveaustijl in Val Saint-Lambert ligt in de uitgesproken moderne stijl die vanaf 1897 door Léon Ledru (Parijs, 1855 – Luik, 1926) werd geïntroduceerd. Deze ontwerper trad in 1888 in dienst bij de Cristallerie en werd vanaf 1897 hoofd van de ontwerpafdeling. Zijn composities met gedurfde kleuren zijn vooruitstrevend door hun vormen en dynamische, gebogen decoraties, in de lijn van de esthetiek van Belgische architecten (Van de Velde). Op de Wereldtentoonstelling van 1897 in Brussel werden zijn vernieuwende en originele ontwerpen onthuld. Tegelijkertijd ontwierp hij talrijke artikelen versierd met subtiel gekleurde bloemmotieven die met zuur waren gegraveerd.

Ontwerp van Léon Ledru, toiletgarnituur "Orchidées", kleurloos kristal met blauwe binnenlaag, geblazen, decor van met zuur geëtsde orchideeën op een moiré-achtergrond, geslepen stoppen, circa 1908, Grand Curtius, Afdeling Glas © Stad Luik.

Daarnaast komen er verfijnde stukken uit het atelier van de broers Eugène Muller (1834 – 1918) en Désiré Muller (1877 - 1952), twee kunstenaars uit Lotharingen die aan het begin van de 20e eeuw in de fabriek werkzaam waren. Deze hoogwaardige collecties bieden binnen de Cristallerie geheel verschillende esthetische stijlen en technieken.

De broers Jean-Désiré en Eugène Muller,

voormalige medewerkers van Émile Gallé, werden tussen 1905 en 1908 bij Val Saint-Lambert aangesteld om stukken in de „Daumstijl“ (sic) te vervaardigen. Zij beheersten de techniek van de fluogravure. De vaas, die 1,61 m hoog is en 8,8 kg weegt, is een waar technisch hoogstandje. Hij heeft een lange, smalle, cilindrische hals op een ovale buik en is geslignerd

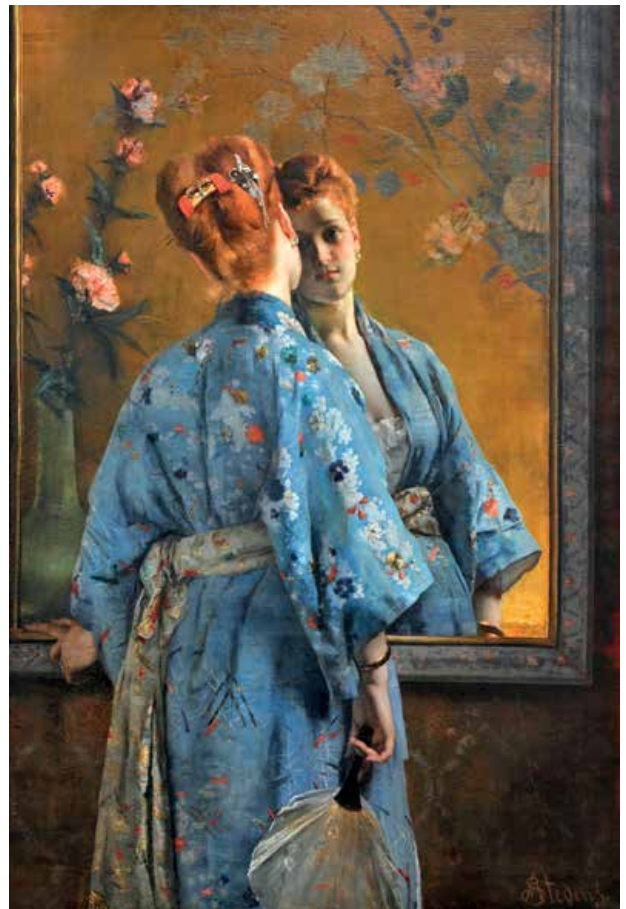
„Val Saint-Lambert“. Het illustreert de harmonieuze combinatie van naturalistische invloeden en technisch vakmanschap. Dit stuk getuigt van de innovatie van de gebroeders Muller, die de processen van Val Saint-Lambert vernieuwden en deze technieken doorgeven aan andere glasblazers, waarbij ze vormelijke durf, technische complexiteit en chromatische verfijning combineerden.

Ontwerp van Jean-Désiré en Eugène Muller, grote vaas met kastanjekakken, geëmailleerd glas, geëts, tussen 1906 en 1907, Grand Curtius, Afdeling Glas © Stad Luik.

Art Nouveau – een totaalkunst

Art Nouveau is een Europese kunststroming uit het einde van de 19e eeuw die breekt met historische stijlen en zich rechtstreeks door de natuur laat inspireren. Afhankelijk van de regio of het land kan de Art Nouveau-esthetiek meer naturalistisch of juist meer geometrisch zijn. De kronkelende en golvende vormen, die planten, bloemen, insecten of andere dieren nabootsen, zijn terug te vinden in de architectuur, het meubilair, het glaswerk, de keramiek en de grafische kunsten. De lijnen zijn vloeiend en harmonieus, waarbij de nadruk ligt op de elegantie van de rondingen en de continuïteit van de motieven om een organisch en levendig effect te creëren, terwijl de kleuren, vaak geïnspireerd door de natuur, subtiel en genuanceerd zijn. In tegenstelling tot de historicistische en eclecticische stijlen streeft de beweging naar het creëren van een totaalkunst waarin alle aspecten van een object of een ruimte (structuur, decoratie, kleur, materiaal en functie) op een coherente en geïntegreerde manier worden ontworpen. Elke creatie brengt vorm en gebruik in harmonie en transformeert het alledaagse object of de architectuur tot een compleet kunstwerk. Zo gaat Art Nouveau verder dan louter decoratie en biedt het een holistische en zintuiglijke benadering van kunst en het leven.

Alfred Stevens, *De Japanse Parijse*, olieverf op doek, (1872-1874) © Musée des Beaux-Arts de la Ville de Liège

JAPANISME EN ART NOUVEAU, DE TENTOONSTELLING IN DE GRAND CURTIUS

De tentoonstelling belicht de periode tussen 1880 en 1914, waarin Val Saint-Lambert zijn internationale artistieke uitstraling wist te versterken.

Aan de hand van werken die in deze gouden eeuw zijn geproduceerd, toont de tentoonstelling het belang en de originaliteit van de medewerkers van de creatieafdeling van Val Saint-Lambert, evenals het vakmanschap van de ambachtslieden (glasblazers, slijpers en graveurs) die samen de reputatie van de fabriek wereldwijd hebben uitgedragen. Een uitmuntend kunstenaar, Léon Ledru (Parijs, 1855 – Luik, 1926), liefhebber van oosterse of oosters geïnspireerde kunst en een dynamische persoonlijkheid die de kunstkringen van Luik en Parijs bezocht, krijgt in de tentoonstelling bijzondere aandacht.

Er zijn ongeveer 150 werken te ontdekken die de esthetiek en de technieken weerspiegelen die Val Saint-Lambert in die jaren heeft uitgeprobeerd en ontwikkeld. Naast stukken uit de collecties van het Grand Curtius, waarvan sommige nog nooit eerder zijn tentoongesteld, zijn er ook stukken uit privécollecties te zien. De tentoonstelling wordt verrijkt met werken uit de Belle Époque uit de museumcollecties van de stad Luik: schilderijen, affiches, meubilair... Naast artistieke creaties heeft de art-nouveaustijl ook invloed op de tafelaankleding, hygiëne- en schoonheidsproducten (toiletartikelen), decoratie en verlichting, nu de elektriciteit zijn intrede doet in de huizen.

Internationale tentoonstellingen spelen een stimulerende rol. Naast de esthetische lijnen bloeien het technisch onderzoek van specialisten en het vakmanschap van glasblazers, slijpers en graveurs. De monumentale Vaas van de Negen Provinciën, ontworpen door Léon Ledru om het vakmanschap van de kristalfabriek te tonen tijdens de Wereldtentoonstelling van Antwerpen in 1894, toont de complexe technieken van slijpen, graveren en gieten, allemaal met verve uitgevoerd. Sinds 2011 is dit unieke stuk, dat uit 85 elementen bestaat en 200 kilo weegt, te zien in de permanente collecties van het Grand Curtius. Bovendien is het sinds 2017 geklasseerd als Schat van de Federatie Wallonië-Brussel.

Gustave Serrurier-Bovy (1858-1910) was een Belgische architect en binnenhuisarchitect, een vooraanstaande figuur binnen de art nouveau. Hij volgde zijn opleiding in Luik en ontwikkelde een stijl die vloeiende lijnen, naturalistische inspiratie en functionaliteit combineerde. Hij paste het principe van de totale kunst toe door samenhangende interieurs te ontwerpen waarin architectuur, meubilair en decoratieve voorwerpen een harmonieus geheel vormden. In 1888 richtte hij samen met zijn echtgenote het Maison Serrurier-Bovy op, dat meubels, verlichting en decoratieve objecten produceerde, waarvan sommige ontworpen waren om zelf in elkaar te zetten, een voorloper van de meubelpakketten. Een van zijn creaties, deze soliflore, vervaardigd rond 1902, illustreert perfect zijn decoratieve repertoire; de kristallen vaas, geblazen en geslepen in Val Saint-Lambert, is geïntegreerd in een messing montuur met een uitgesproken vernieuwende lijnvoering en geometrisch motief. Serrurier-Bovy geeft de voorkeur aan eenvoudige vormen en technische innovatie, terwijl hij sommige van zijn creaties toegankelijk maakt voor een breed publiek.

Ontwerp: Gustave Serrurier-Bovy, kleurloos geblazen en geslepen kristal, messing montuur, Grand Curtius, Afdeling Glas © Stad Luik

PARTNERS VAN DE TENTOONSTELLING EN DE VIERINGEN TER GELEGENHEID VAN HET TWEEHONDERDJARIG BESTAAN

Het Grand Curtius werkt samen met andere musea en wetenschappelijke instellingen om een evenement rond het „tweehonderdjarig bestaan van Val Saint-Lambert“ te organiseren, dat onder meer op verschillende locaties plaatsvindt in de vorm van tentoonstellingen die de bezoeker in staat stellen de geschiedenis en de artistieke productie van deze beroemde fabriek te (her) ontdekken.

De tentoonstelling *Japonisme en Art Nouveau* wordt georganiseerd in samenwerking met talrijke partners die, door het uitlenen van werken en hun steun, de realisatie ervan mogelijk hebben gemaakt.

Naast de tentoonstelling in het Grand Curtius kunt u in 2026 kristallen voorwerpen van Val Saint-Lambert ontdekken in verschillende andere tentoonstellingen:

- *Cristal vivant* (10/4-6/12/2026), château du Val Saint-Lambert, Seraing
- *Art déco et modernisme* (18/4-27/9/2026), Musée des Beaux-Arts, Charleroi
- *Val Saint-Lambert & design 1958-2000* (24/4- 25/10/2026) Design Museum, Brussel
- *De gebroeders Muller & Val Saint-Lambert. Glasdecoreateurs tussen Lotharingen en Luik* (2/10/2026-11/04/2027), Maison Hannon, Brussel

En ook

- *Bloemen van inkt, bloemen van kristal* (1-10/5/2026), Gent
- *Illusion du merveilleux. Presse-papiers du Val* (4/03-31/05/2026), Musée de Verviers
- *De vergetenen van Val Saint-Lambert* (13/9-14/11/2026), Fondation Madeleine 7, Brussel
- *Vonêche, une cristallerie au cœur de l'Europe* (11/04-21/06/2026), Musée de Beauraing
- *Fantaisies artistiques : Guido en Antonio Bon*, Nationaal GlasMuseum, Leerdam (NL)

DE GLASCOLLECTIE VAN HET GRAND CURTIUS

De afdeling Glas van het Grand Curtius, een verhaal van passie, mecenaat en aanwinsten, toont haar uitzonderlijke collecties vanaf de oudheid tot nu.

Oorspronkelijk waren het zeer deskundige liefhebbers

In 1952 verwierf de stad Luik de opmerkelijke collectie antiek glas van een Luikse familie. Recent onderzoek maakt het mogelijk om een vrij gedetailleerd beeld te schetsen van deze uitmuntende verzamelaars, ook al blijven er nog enkele onduidelijkheden bestaan over de omstandigheden waarin veel van de glaswerkstukken zijn verworven.

Alfred Baar (1838-1907), gefascineerd door oud glaswerk, vooral Venetiaans en 'à la Venise', verzamelde vanaf 1875 stukken en stelde vanaf 1883 een catalogus samen. Hij bezoekt talrijke veilinghuizen, vooral wanneer de verkoop van een glascollectie wordt aangekondigd; men vindt hem ook bij talrijke Belgische en buitenlandse antiquairs.

Zijn zoon Armand (1875-1942) erft de collectie van zijn vader en zijn passie voor glas. Als briljant ingenieur reisde hij veel en ontmoette hij specialisten en antiquairs. Hij verwierf opmerkelijke objecten in Amsterdam, Keulen, Parijs en Beiroet en kocht zelfs Venetiaanse stukken tijdens de verkopen van de Rothschild-collectie in 1932 en 1937. Dankzij zijn expertise kon hij het materiaal van zijn collectie bestuderen, de stukken inventariseren en classificeren. Als onvermoeibare verzamelaar, lid, adjunct-conservator en vervolgens voorzitter van het Archeologisch Instituut van Luik in 1935, bracht hij zijn passie over op de conservatrice van het Curtiusmuseum, Héléne van Heule (1885-1960), die een systematische studie van de glaswerkcollectie opstartte. Zich bewust van het belang van deze uitzonderlijke verzameling, wist zij de weduwe van Armand Baar ervan te overtuigen de wens van haar man te vervullen: de collectie bleef in Luik, waar ze in 1946 voor het eerst aan het publiek werd getoond.

De jaren 1950 en 1960: bloeiende jaren

Gevoelig voor de ontwikkeling van de glascollectie van het Curtius Museum, schenkt de Cristallerie du Val Saint-Lambert in 1957 87 stukken en gereedschap. Het jaar daarop markeren drie belangrijke gebeurtenissen de geschiedenis van de collecties: de eerste Internationale Glasdagen in Luik, die de studie van dit materiaal in de schijnwerpers zetten; de tentoonstelling "Drie millennia glaskunst doorheen de openbare en privécollecties van België" en de eerste tentoonstelling "Aspecten van de hedendaagse glasblazerij", die de genereuze schenkingen toont van ongeveer 35 Europese glasblazerijen die deelnamen aan Expo 58. De met deze moderne stukken aangevulde Baar-collectie ligt aan de basis van de oprichting van het Glasmuseum, dat in juni 1959 werd geopend. In 1963 vond een nieuwe uitbreiding met hedendaags glas plaats, waarbij de schenkingen van 47 Europese glasfabrieken werden samengebracht. Sindsdien blijft de internationaal gerenommeerde collectie zich binnen het Grand Curtius uitbreiden; naast oud

Ontwerp van Léon Ledru, vaas "Natal", kleurloos kristal met roze binnenlaag, geblazen, versierd met viooltjes gegraveerd met zuur en met de draaischijf, 1897-1905, Grand Curtius, Afdeling Glas © Stad Luik

glas zijn er neo-stijlen, japonisme, art nouveau, art deco, het glaswerk van Val Saint-Lambert – uiteraard, maar niet alleen dat – en hedendaagse creaties spelen in op hun aantrekkingskracht om ons mee te nemen door de geschiedenis van het glas, in een wereld die zo kwetsbaar en toch zo gedurfd is.

De glasafdeling van het Grand Curtius herbergt meer dan 10.000 stukken die 3000 jaar glasgeschiedenis in beeld brengen. De verschillende afdelingen omvatten antiek glas (Egyptisch, Romeins, Nabije Oosten), islamitisch glas, glas uit Venetië en in Venetiaanse stijl (een van de rijkste afdelingen qua kwaliteit en kwantiteit), kristal uit Engeland en Bohemen, evenals glas dat in de 17e en 18e eeuw in Europa werd geproduceerd (Luik, Nederland, Frankrijk, Duitsland, Spanje).

Vanaf de jaren 1950 werden er talrijke aanwinsten gedaan, gericht op het opbouwen van een collectie gewijd aan de 19e en 20e eeuw. De Belgische glasfabrieken zijn goed vertegenwoordigd met producties van de Cristallerie de Vonêche, de glasfabrieken van Chênée, Herbatte, Laken en de regio van het centrum (vooral in Henegouwen). Ze maken het ook mogelijk om de glaskunstgeschiedenis van de Cristalleries du Val Saint-Lambert te volgen sinds hun oprichting in 1826, met verschillende meesterwerken zoals de monumentale Vaas van de Negen Provincies (1894) en art-nouveaustukken van Léon Ledru, de 'reusachtige' vaas van de gebroeders Muller (1906-1908) en het beeldhouwwerk 'Les trompettes de Jéricho' (1972) van de Amerikaan Harvey K. Littleton, grondlegger van de 'Studio Glass'-beweging.

De Art Nouveau-periodes (de vaas 'Crépuscule' van Philippe Wolfers (1901), Emile Gallé, de gebroeders Daum, de Cristalleries Legras, Karl Koepping...), de art deco (René Lalique, Charles Graffart, de glasfabrieken van Scailmont, Boom...) en de jaren 1950 (Scandinavisch, Duits en Oostenrijks design) zijn het rijkst vertegenwoordigd.

Een opmerkelijke collectie, gekenmerkt door de creaties van illustere ontwerpers, glasblazers of 'designers', die het op internationaal niveau tot een van de belangrijkste glascollecties rekent.

Vaas met aronskelkversiering, Cristalleries du Val Saint-Lambert, mei 1826, Grand Curtius, Afdeling Glas © Stad Luik.

HET GRAND CURTIUS

De musea van de stad Luik - Het Grand Curtius

De musea van de stad Luik omvatten Het Grand Curtius, La Boverie, het Musée du Luminaire (Mulum), het Musée Grétry, het Musée d'Ansembourg, dat momenteel wordt gerenoveerd, en de erfgoedcollecties.

Le Grand Curtius is een museum voor kunst en geschiedenis dat op meer dan 5000 m² collecties herbergt, verdeeld over vijf afdelingen: Archeologie, Religieuze kunst en Maaslandse kunst, Wapens, Glas en Decoratieve kunsten. De afdeling Glas is momenteel buiten gebruik gesteld.

De collecties omvatten meer dan 5000 tentoongestelde objecten, afkomstig uit een totale collectie van meer dan 200.000 stukken.

Door de rijkdom van zijn collecties en het zorgvuldige beheer van het erfgoed profileert het Grand Curtius zich als een toonaangevende instelling op het gebied van musea en erfgoed in België.

Bezoekers kunnen binnen de muren meer dan 7000 jaar geschiedenis van Luik ontdekken, in een opmerkelijk architecturaal geheel. Het Curtiuspaleis (begin 17e eeuw), het emblematische gebouw van het museum, herbergt de wapencollectie, die wereldwijd erkend wordt, zowel vanwege de hoeveelheid tentoongestelde stukken als vanwege hun kwaliteit.

www.grandcurtius.be

Met de steun van de stad Luik en de Federatie Wallonië-Brussel.

ORGANISATIE

De tentoonstelling „Japonisme en Art Nouveau“ is te zien in het Musée Grand Curtius van 17 april 2026 tot en met 27 september 2026.

Op initiatief van

de heer Willy DEMEYER, burgemeester van de stad Luik

mevrouw Elisabeth FRAIPONT, schepen van Cultuur, Openbare Lezing en Herdenkingsplicht

Mevrouw Pauline BOVY, administratief directeur van het Departement Cultuur en Toerisme

Curator van de tentoonstelling

Mevrouw Isabelle VERHOEVEN, conservator van het Glasdepartement van het Grand Curtius

In samenwerking met

De administratieve, technische, grafische, animatie- en communicatiediensten van de Musea van de stad Luik

Dankwoord

- Het museum spreekt zijn diepe dankbaarheid uit en brengt hulde aan alle gulle donateurs van vroeger en nu die hebben bijgedragen aan de verrijking van de collecties van de Luikse musea, evenals aan de institutionele en particuliere partners die, dankzij hun steun en/of het uitlenen van werken, de tentoonstelling Japonisme en Art nouveau mogelijk hebben gemaakt.
- De Federatie Wallonië-Brussel
- Het Departement Cultuur van de stad Luik

PUBLICATIES

De tentoonstelling gaat gepaard met publicaties die speciaal voor deze gelegenheid zijn samengesteld en verkrijgbaar zijn in het Grand Curtius.

III BEZOEKERSGIDS

Essentie van de tentoonstelling Japonisme en Art Nouveau

De Essentie van de tentoonstelling, samengesteld door de afdeling Educatie van de musea, belicht tien tentoongestelde werken en biedt zowel historische als wetenschappelijke achtergrondinformatie en kernbegrippen over deze werken.

Deze bezoekersgids is verkrijgbaar in het Frans, Engels, Nederlands en Duits.

Prijs: € 2

III SPEELBOEK *Japonisme en Art nouveau*

Vanaf 6 jaar: ontdek de wereld van het glas van de Cristalleries du Val Saint-Lambert. Uitgegeven in het Frans, Engels, Nederlands en Duits.

III PEDAGOGISCH DOSSIER

Japonisme en Art nouveau

Op aanvraag via de afdeling Educatie van de musea: animationsdesmusees@liege.be

"PROFS"-dag 2026 van de Musea van de Stad Luik: 13 mei 2026

Ontdek de musea van de stad Luik (Le Grand Curtius, La Boverie, de Fonds Patrimoniaux, het Musée Grétry en het MULUM) tijdens de 'Profs'-dag op woensdag 13 mei 2026, die om 14.00 uur plaatsvindt in Le Grand Curtius.

Tijdens deze namiddag maakt u niet alleen kennis met de Dienst Museumactiviteiten (die onder meer verantwoordelijk is voor de ontvangst van schoolgroepen) en de verschillende educatieve programma's, maar wordt u ook geïnformeerd over de toekomstige tentoonstellingen van het jaar 2026-2027. Uiteraard kunt u er ook uw volgende educatieve uitstapjes reserveren.

Inschrijven via: animationsdesmusees@liege.be

PROGRAMMA VAN DE ACTIVITEITEN

De afdeling Activiteiten van de musea organiseert een programma met evenementen en nevenactiviteiten voor alle leeftijden, voor jong en oud, dat gedurende de hele tentoonstelling wordt aangeboden.

III WORKSHOP VOOR KINDEREN ONTDEK ART NOUVEAU-GLAS - VOL

Duik in de geschiedenis van Val Saint-Lambert en ontdek de geheimen van glas door de kristalfabriek te verkennen. Bekijk de glas-in-loodkunstenaars, laat je inspireren door hun handelingen en maak kennis met hun technieken om je eigen lichtwerk te maken. Ga vervolgens op zoek naar sporen van de art nouveau door de collecties van het museum en de tentoonstelling "Japonisme en Art Nouveau" te verkennen, waarbij je de verborgen vormen en motieven opspoor, om ze vervolgens terug te vinden in de straten van Luik.

Houd je ogen open, experimenteer, creëer en laat je fantasie de vrije loop.

Beleef een week waarin u aan de slag gaat, ontdekt, creëert en zich laat verwonderen: een stage waar geschiedenis, vakmanschap en creativiteit samenkomen.

Van maandag 27 tot donderdag 30 april 2026

III LEZING "JAPONISME EN ART NOUVEAU IN VAL SAINT-LAMBERT"

Door Isabelle Verhoeven, conservator van de afdeling Glas van het Grand Curtius

De Cristalleries du Val Saint-Lambert, opgericht in 1826, groeiden in enkele decennia uit tot een onbetwistbare economische macht. Hun gouden eeuw (1880-1914) bloeide op tijdens de Belle Époque. Dit wordt met name geïllustreerd door een opmerkelijke artistieke productie: rijkelijk geslepen luxeproducten, Japanse invloeden en vervolgens een zeer originele Art Nouveau-lijn, ontworpen door Léon Ledru, hoofd van de ontwerpafdeling bij Val. Tussen 1905 en 1908 werd een nieuw assortiment ontwikkeld, geïnitieerd door de familie Muller, afkomstig uit Lotharingen, om vazen in de 'Daum-stijl' te vervaardigen.

Zondag 3 mei 2026 om 11.00 uur

Prijs: 5 €

III CRÉAMUSÉE „JE EIGEN ART-NOUVEAU-MOTIEF ONTWERPEN"

Aan de hand van de verfijnde en organische motieven van het Art-Nouveau-glaswerk van Val Saint-Lambert gaan de deelnemers op ontdekkingstocht naar de vormen, lijnen en kleuren die kenmerkend zijn voor deze stijl. Ze laten zich hierdoor inspireren om hun eigen decoratie te bedenken en een vaas uit de catalogus te personaliseren, waarbij ze experimenteren met verschillende grafische en decoratieve benaderingen. Een activiteit die observatie, creativiteit en de ontdekking van een uitzonderlijk glasblazerij-erfgoed combineert.

Zondag 3 mei 2026 van 14.00 tot 16.30 uur

Gratis

III RONDLEIDING VOOR KINDEREN : HET MUSEUM EN DE 200 JAAR VAN VAL SAINT-LAMBERT

Duik met het hele gezin in de fascinerende wereld van Val-Saint-Lambert dankzij een speels parcours dat voor iedereen toegankelijk is. Ontdek in het hart van de jubileumtentoonstelling het japonisme en de art nouveau aan de hand van verbazingwekkende, soms nooit eerder vertoonde stukken die getuigen van het uitzonderlijke vakmanschap van de glasblazers. Laat u verrassen door de verhalen over de wereldtentoonstellingen, de technische innovaties en de baanbrekende persoonlijkheden die deze geschiedenis hebben gevormd. Een interactief en leuk bezoek, waar kunst, techniek en historische curiositeiten samenkomen om jong en oud een waar cultureel avontuur te bieden.

Zondag 10 mei 2026 om 14.00 uur

Prijs: € 10 per volwassene - € 6 per kind tot 12 jaar

III LEZING „LA BELLE ÉPOQUE, DE GOUDEN EEUW VAN DE LUIKSE AFFICHE”

Door Sandrine Vandecasteele, conservator van de erfgoedcollecties

Tussen 1880 en 1914 beleefde België, net als andere West-Europese landen, een van de bloeiendste periodes uit zijn geschiedenis. De opkomst van de art nouveau en de ontwikkeling van talrijke artistieke kringen stimuleerden de creativiteit van kunstenaars op verschillende gebieden. Auguste Bénard, een in Luik gevestigde drukker en lithograaf, zou al snel uitgroeien tot een pionier op het gebied van affiches en artistieke drukwerk in België.

Zondag 17 mei 2026 om 11.00 uur

Prijs: 5 €

III THEMATISCHE RONDLEIDING „KUNST EN 200 JAAR VAL SAINT-LAMBERT”

In het kader van de tentoonstelling gewijd aan de 200 jaar van Val-Saint-Lambert biedt deze rondleiding een diepgaande verkenning van de artistieke productie van Val-Saint-Lambert tussen 1880 en 1914, een periode die gekenmerkt werd door de invloed van het japonisme en de opkomst van de art nouveau.

De deelnemers ontdekken onbekende stukken uit Belgische openbare en privécollecties, terwijl ze deze creaties in de historische context plaatsen van de wereldtentoonstellingen en de internationale uitwisselingen die de evolutie van het glas hebben gevormd.

Deze rondleiding belicht de technische, commerciële en esthetische aspecten van de Cristallerie en onthult twee eeuwen van innovatie en vakmanschap op het gebied van glas.

Zondag 17 mei 2026 om 14.00 uur

Prijs: 10 €

III BEZOEK AAN DE TWEEHONDERDJARIGE TENTOONSTELLING VAN VAL SAINT-LAMBERT „JAPONISME EN ART NOUVEAU”

De bloeitijd van de Cristalleries du Val Saint-Lambert viel samen met de Belle Époque, tussen 1880 en 1914. Deze bloeiperiode wordt onder meer geïllustreerd door een opmerkelijke artistieke productie: werken in Japanse stijl (hyalietvazen, oosterse decoraties) en vervolgens een avant-gardistische art nouveau-lijn ontworpen door Léon Ledru. .. De rondleiding biedt een verrassende ontdekkings-tocht langs werken van Val Saint-Lambert, afkomstig uit musea en privécollecties.

Georganiseerd in het kader van de Art Nouveau-week

Zondag 7 juni 2026 om 11.00 uur

Prijs: 10 €

Close-up van de vaas „Modèle à décor linéaire”, uraniumkristal met auro-ra-laag, geblazen, versierd met een geslepen lineair motief, 1897-1908. Grand Curtius, Afdeling Glas © Stad Luik.

III „ART NOUVEAU-FAMILIE-UITSTAPJE – JE EIGEN ART NOUVEAU-MOTIEF ONTWERPEN”

Aan de hand van de verfijnde en organische motieven van het Art Nouveau-glaswerk van Val Saint-Lambert gaan de deelnemers op ontdekkingstocht naar de vormen, lijnen en kleuren die kenmerkend zijn voor deze stijl. Ze laten zich hierdoor inspireren om hun eigen decoratie te bedenken en een vaas uit de catalogus te personaliseren, waarbij ze experimenteren met verschillende grafische en decoratieve benaderingen. Een activiteit die observatie, creativiteit en de ontdekking van een uitzonderlijk glaserfgoed combineert.

Georganiseerd in het kader van de Art Nouveau-week

Woensdag 10 juni 2026 van 14.00 tot 16.30 uur

Gratis

III JDAG "KUNST EN HANDEL"

Le Grand Curtius wijdt een dag aan de handel in de tijd van Val Saint-Lambert, als onderdeel van zijn jubileumtentoonstelling. Een unieke kans om de bloei van de glasfabrieken te ontdekken en uw stukken te laten taxeren.

Programma van de dag:

- Van 11.00 tot 12.00 uur - rondleiding door de tentoonstelling 'Japonisme en Art Nouveau' met als thema 'Val Saint-Lambert, tussen creatie en commerciële strategie' door Isabelle Verhoeven, conservator van de afdeling Glas.

- Van 14.00 tot 16.30 uur - Antiquairs die zijn opgeleid in de opleiding "Bedrijfsleider: antiquair" van het IFAPME taxeren uw "Art Nouveau"-werken:

Sandra Schrouben van de winkel "Adèle et Jo" in Vielsam - Véronique Pallen van "Trésors du Lavaux" in Esneux - Damien Carron van de winkel "Aurore Morisse Gallery" in Luik.

Georganiseerd in het kader van de Art Nouveau-week

Zaterdag 13 juni 2026 van 11.00 tot 16.30 uur

Prijs: 10 € voor het bezoek en de taxatie

III LEZING „ART-NOUVEAU-MEUBELN IN DE COLLECTIES VAN HET GRAND CURTIUS"

Door Carmen Genten, conservator van de afdeling Decoratieve Kunsten van het Grand Curtius

De art nouveau in de afdeling Decoratieve Kunsten concentreert zich bijna uitsluitend rond Luikse producties en de kern van deze collectie wordt duidelijk gevormd door meubels en voorwerpen van Gustave Serrurier-Bovy. Bij deze architect-decorateur zien we een gematigd gebruik van de voor Brussel en Parijs kenmerkende rondingen, gecombineerd met een typisch Engelse en Germaanse geometrie. Dit vermogen om artistieke invloeden te synthetiseren levert hem vandaag de dag nog steeds internationale bekendheid op.

Georganiseerd in het kader van de Art Nouveau-week

Zondag 14 juni 2026 om 11.00 uur

Prijs: 5 €

III BELEEF DE BELLE ÉPOQUE – FEESTELIJKE KOSTUUMMIDDAG

Op 29 augustus 2026 nodigt het Grand Curtius Museum u uit voor een middag vol sfeer en ontdekkingen rond de Belle Époque. Activiteiten, muziek, spelletjes, workshops en verrassingen zorgen voor een afwisselend programma tijdens deze dag die voor iedereen toegankelijk is. De ideale gelegenheid om u onder te dompelen in de elegante en bruisende wereld van het begin van de 20e eeuw, te genieten van activiteiten voor jong en oud en het museum op een andere manier te herontdekken. Een gezellig, feestelijk en toegankelijk uitje om te delen met familie of vrienden. Op het programma:

- Er worden korte rondleidingen aangeboden door onze conservator van de afdeling Glas, Isabelle Verhoeven, om de collecties te ontdekken vanuit het perspectief van de Belle Époque;
- Gedurende de hele middag kan het publiek bij een stand met "Belle Époque-aperitiefjes" kennismaken met de smaken en rituelen van weleer;
- 's Middags kunnen bezoekers met traditionele spellen – schaken, petanque, kegelen... – de populaire vrijetijdsbesteding van die tijd herontdekken;
- om 16.00 uur en 17.30 uur: muzikale animatie gewijd aan de grote hits van de Belle Époque (Aristide Bruant, Mistinguett, Félix Mayol);
- Doorlopende vertoning van films uit de begintijd van de cinema en archiefbeelden in het auditorium.

In de cafetaria: Speciale selectie van cocktails geïnspireerd op die jaren en selectie van snacks uit die tijd om bij uw cocktails te genieten

Zaterdag 29 augustus 2026 van 14.00 tot 17.30 uur

III LEZING „ART NOUVEAU BIJ DE FN: ENKELE ZELDZAME GEgraveERDE WAPENS UIT DE COLLECTIES VAN HET GRAND CURTIUS”

Door **Loïc Servais**, conservator van de afdeling Wapens van het Grand Curtius

De art nouveau had aan het einde van de 19e eeuw invloed op vrijwel alle kunstvormen: het graveren op wapens vormde daarop geen uitzondering. Het museum bezit verschillende stukken van hoge kwaliteit in deze stijl. Ze zijn gesigineerd door grote namen uit de Luikse graveerkunst, zoals Funken of Corombelle. Deze stukken zijn zeldzaam omdat deze kunststroming slechts een relatief succes kende in de wapengravure, die nog steeds sterk gehecht is aan klassiekere motieven die ook vandaag de dag nog steeds gangbaar zijn.

Zondag 20 september 2026 om 11.00 uur

Prijs: 5 €

Jachtgeweer, 1939, FN, notenhout en staal gegraveerd door Funken, © Stad Luik.

Inschrijvingen voor de activiteiten op www.grandcurtius.be/fr/votre-visite/billetterie

III ART NOUVEAU-WEEK IN LUIK

06.06 > 14.06.2026.

De stad Luik, lid van het Europees Art Nouveau-netwerk (RANN), organiseert van 6 tot 14 juni 2026, met de steun van verschillende actoren, waaronder de AWaP en het GAR-Archives d'architecture (Faculteit Architectuur van de Universiteit van Luik), een week waarin de Art Nouveau in Luik in de schijnwerpers staat.

Hoewel Luik bekend staat om zijn duizendjarige erfgoed, dat met name verband houdt met de geschiedenis van het Prinsdom Luik, wordt de 'Cité ardente' minder vaak geassocieerd met de art nouveau. Toch werd Luik, net als veel andere grote Europese steden, sterk beïnvloed door deze kunststroming en is dit erfgoed nog steeds te zien op de hoeken van vele straten in de stad en in de collecties van onze musea.

Naast opmerkelijke herenhuizen met een zo kenmerkend silhouet, is de art nouveau in Luik ook te ontdekken via de rijke museumcollecties (affiches, sculpturen, glaswerk of meubels ontworpen door Serrurier-Bovy) die getuigen van de diversiteit en rijkdom van deze beweging.

De eerste editie van de Art Nouveau-week is een uitgelezen kans om deze schatten, die maar al te vaak onbekend blijven, te ontdekken dankzij een aantrekkelijk programma met tentoonstellingen, lezingen, animaties en bezoeken aan iconische locaties.

Bekijk het programma op www.liege.be

PRAKTISCHE INFORMATIE

Tentoonstelling *Japonisme en Art Nouveau – Tweehonderdjarig bestaan van Val Saint-Lambert* Van 17 april tot 27 september 2026

Grand Curtius
Féronstrée, 136 – 4000 Luik

+32 (0)4 221 68 17
www.grandcurtius.be
facebook : Legrandcurtius

Maandag t/m zondag: 10.00 > 18.00 uur, gesloten
op dinsdag
Gesloten op 1/01, 1/05, 1/11, 2/11, 11/11 en 25/12.

TARIEVEN

Tentoonstelling Japonisme en Art Nouveau

- Volwassenen: 8 €
- Senioren (65+), groepen: 6 €
- Artikel 27: 1,25 €

Combinatieticket tentoonstelling Japonisme en Art Nouveau en permanente collecties van het Grand Curtius

- Volwassenen: 10 €
- Senioren (65+), groepen: 6 €
- Artikel 27: 1,25 €

Gratis toegang

- Voor jongeren onder de 26 jaar.
- Voor houders van de MuseumPassMusée.
- De eerste zondag van de maand voor iedereen.
- Voor begeleide schoolgroepen die gevestigd zijn in de stad Luik en voor studenten van de scholen Saint-Luc en de Académie de Liège.

Het Grand Curtius is toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit.

Winkel

Cafetaria met terrassen (gesloten op maandag en dinsdag)

CONTACTEN

TENTOONSTELLINGSCURATOR

Isabelle Verhoeven

Conservator van de afdeling
Glas van het Grand Curtius
isabelle.verhoeven@liege.be

PERS | GRAND CURTIUS: PERMANENTE COLLECTIES EN TENTOONSTELLINGEN

Sandrine Loriaux

Communicatiemedewerker | Grand Curtius &
Musea van de stad Luik
+32 (04)221.91.80
sandrine.loriaux@liege.be

Sara Scheffers

Communicatiemedewerker | Grand Curtius &
Musea van de stad Luik
+32 (04) 221 68 43
sara.scheffers@liege.be

Elisabeth Fraipont

Schepen van Cultuur, Openbare Lezing en
Herdenkingsplicht van de Stad Luik
Féronstrée 92 - 4000 Liège
echevin.fraipont@liege.be

GRAND CURTIUS
Féronstrée 136 - 4000 Luik
www.grandcurtius.be
Facebook : LeGrandCurtius

